

УДК 59 (910)
ББК 63.3 (5)

ЧАМОАИ ИСЛОМИЯ: ТАШКИЛ ВА ФАЪОЛИЯТИ ОН ДАР ОСИЁИ ЧАНУБУ ШАРҚӢ

Қудратов К.А.

Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни

Тундгароии динӣ дар Осиеи Чанубу Шарқӣ на танҳо он кишварҳоеро, ки аксари аҳолиашон мусулмонанд, балки кишварҳоеро, ки аксари аҳолиашон мусулмон нестанд (ба монанди Филиппин, ки аксари аҳолиаш католик ва Таиланд, ки аксари аҳолиаш буддой ҳастанд) таҳдид мекунад. Ба ғайр аз ин дар Филиппин ва Таиланд экстремистҳои исломӣ дар бисёр маконҳои зисти мусулмонон бо ҳукуматҳои маҳаллӣ ҷангҳои бисёрсолаи худро қатъ накарда, аз онҳо талабдоранд, ки ба чунин ноҳияҳо мухторият диҳанд, то ки дар ин маконҳо мусулмонон мувофиқи меъёр ва аҳкоми шаръ зиндагӣ кунанд. Дар Малайзия ва Индонезия вазъ мураккабтар аст, зеро дар он ҷо ба радикалҳои мусулмон ва талаботашон оиди таъсиси давлати исломӣ мусулмонони мадоромехвар, ки ҷонибдори давлати дунявианд, муқобил меистанд. Алҳол мусулмонони боэътидол вазъиятро зерин назоратдоранд, вале ҳамеша дар зерини фишори радикалҳо қарор дошта, тундгароён аз ҳар фурсати барояшон муносиб истифода бурда, нақшаҳои худро амалӣ мекунанд.

Имрӯз ин воқеиятро эътироф накардан мумкин нест, ки дар минтақаи Осиеи Чанубу Шарқӣ ифротгароии исломӣ амалан фаъол гардидааст. Ин воқеият омилҳои худро дорад. Дар навбати аввал, сабабҳои ин ҳолат сиёсати таҷовузкорона ва воқеан зиддиисломии Иёлоти Муттаҳидаи Амрико дар Шарқи наздик ва Ховари миёна аст, ки боиси эътирозу норозигии мусулмонони кишварҳои Осиеи Чанубу Шарқӣ гардидааст. Дар Филиппину Таиланд Исломи ҳамчун унсурҳои муҳими муттаҳидкунанда ва мутамаъйизи ақолияҳои миллии маҳаллӣ (муборизаи мусулмонони қазираҳои Минданао ва Моро дар ҷануби Филиппин) буда, як шакли асосии мубориза барои ҳукуку озодиҳои миллиашон мебошад. Дар равиши радикализатсия инчунин функцияи муҳими иҷтимоии Исломи мусоидат менамояд, ки баъди аз фазаи идеологии ҷаҳон рафтани ғояҳои коммунистӣ таълимоти Исломиро мусулмонони ОҚШ ҳамчун доктринаи иҷтимоии адолату баробарӣ қабул мекунанд ва ҷавобгӯи орзуи ормонҳои кишварҳои камбизоату нодори аҳоли мебошад. Дар байни дигар омилҳои таълимоти фаъоли тундгароён аз тарафи фондҳои гуногуни динӣ, воситаҳои ахбори омма ва интишори китобу дастурҳои зиёд, ки мунтазам аз ҷониби марказҳои радикалии исломии кишварҳои араб ба мамлакатҳои ОҚШ равона мешаванд, нақши муҳимдоранд. Ҳамаи инҳо бозори доираҳои исломии сиёсиро, ки шиорҳои Исломиро ҳамчун воситаи муборизаи сиёсӣ истифода мебаранд, гарм нигоҳ медорад.

Аммо дар фаъолияти исломии радикалӣ дар ОҚШ омилҳои дигарро низ махсус қайд кардан бамаврид аст, ки гоҳо ноҳақиқат гирифта мешавад: исломҳои радикалӣ на ҳамчун ҷараёнҳои сиёсӣ маҳдудӣ маҳаллӣ, балки ҳамчун фронтҳои исломии ҷаҳонӣ баромад мекунанд. Аз ин ҷиҳат ташкилотҳои исломии ОҚШ сохтори муназзам дошта, аз хориҷ ёрии молии фаровон дастрас менамоянд. Ташкилотҳои радикалии исломӣ дар муборизаи хеш на танҳо аз терроризм истифода мебаранд, балки сохторҳои ба доираи қонун даровардашуда (легалӣ) низ доранд, ки натавонанд таълимоти дар намозҳои панҷгона, инчунин аз болои таълимоти фанҳои динӣ, фаъолияти пешвоёни сиёсӣ, ки ҷонибдори давлати исломии шариатбунёд дар ОҚШ мебошанд, назорат мебаранд.

Чараёни радикалии исломӣ дар таркиби хеш гурӯҳҳои зиёди ғаёлияташон ба доираи қонун даровардашуда ва ғайри онро дар кишварҳои ОҚШ муттаҳид мекунад. Ташкилоти «Ҷамоаи исломия» фаррохтарин ва сераъзотарин ташкилоти радикалии исломӣ дар ОҚШ мебошад ва аз ҷиҳати моҳияту ном ба монанди «Ал-ҷамоат-ал-исломия»-и Миср аст. Ба андешаи мутахассисон, он дар кишварҳои ОҚШ ҳамчун як шубҳаи ташкилоти террористии «Ал-Қоида» ғаёлият менамояд. «Ҷамоаи исломия» ба гунаи «Ал-Қоида» дар ҷаҳон бо амалҳои бераҳмона ва ғайриинсонии хеш машҳур аст: тарқишҳо, куштору одамрабоиҳо бо ном ва дар зери парчами мубориза барои ғалабаи «Ислом» дар Осиеи Ҷанубу Шарқӣ сурат мегирад. Хуни ҳазорон куштагони бегуноҳи миллату мазҳабҳои гуногун ба гардани ҷанговарони «Ҷамоаи исломия» рост меояд. Мақсади террорҳои онҳо аз он иборат аст, ки Исломо як ҷузъи сохтори сиёсии бисёре аз кишварҳои ОҚШ намоянд ва тарзи зиндагии онҳо бояд мувофиқи Исломи «ҳақиқӣ» ба роҳ монда шавад. Ин мақсад дар барномаи «Ҷамоаи исломия» барои кишварҳои ОҚШ аз рӯзҳои аввали таъсиси ин ташкилот муқаррар шуда буд. Дар он нишон дода мешавад, ки Индонезия бояд давлати исломӣ гардида тадриҷан ба «хилофати нави осиеӣ» табдил ёбад ва ҳудудҳои Индонезия, Малайзия, Бруней, Сингапур, қисматҳои ҷанубии Филиппин, Таиланд ва Мянмаро дар бар гирад [1].

Бунёнгузор ва пешвоёни собиқадори «Ҷамоаи исломия» ду имом: Абдулло Сунҳор ва Абубакри Башир ба ҳисоб мерафтанд. Онҳо ғаёлияти хешро аз соли 1969 ба таври хеле оддӣ сар кардаанд - радиостансияи пинҳонии онҳо асосҳои Исломо барои кишри бенавои индонезӣ таблиғу тафсир менамуд. Баъдан онҳо мактаб-интернате кушоданд, ки бачагонро аз оилаҳои серфарзанди камбағал гирифта, тарбия ва таълим медоданд. Аллақай дар ҳамон замон террористи рақами як дар ОҚШ Абубакр Башир шиори мактаби навро муайян намуда буд: «Марг дар роҳи Худо мақсади олии мо» [12, с. 65]. Наврасони индонезӣ, ки аз муаллимони экстремистҳо донишҳои муайяни диниро гирифта буданд, ҷабҳаи аввалини гурӯҳҳои радикалии исломиро ташкил медоданд ва бар зидди ҳокими ҳамонвақтаи кишвар, генерал Суҳарто, ки намояндагони мазҳабии аз режими давлат норозиро ба таъқибу шиканҷа гирифторменамуд, мубориза мебуданд.

Ин марҳаларо дар таърихи «Ҷамоаи исломия» марҳалаи ташаккули фазои идеологӣ номидан мумкин аст, ки шогирдони Абдулло Сунҳор ва Абубакр Башир бар зидди режими ҳукмрон ва ғарбгарони ҷомеаи индонезӣ мубориза бурда, намунаи рафтори динии «сазovor»-ро ба мардум нишон медоданд. Онҳо худ қатъиян мувофиқи шариат зиста, дигаронро ба ин роҳ даъват мекарданд. Мақсаду ормонҳои муқаддасашонро эълон карда буданд - зиндагии хешро сарфи хидмати «Исломи ноб» намудан.

Аммо марҳалаи «идеологӣ» дер давом накард. Зарурати ба даст овардани ёрии моддӣ бо мақсади густаришу рушди ғаёлияти минбаъда аъзоёни боғайрати «Ҷамоаи исломия»-ро аз тоату ибодат ба роҳзанию ғоратгарӣ водор намуд. Бо тарафдорони дар он замон камшуморашон онҳо ба сӯзондани калисоҳо, клубҳои шабона ва ҳатто кинотеатрҳо, ки дар назарашон манбаи фасоди ҷомеаи онвақта маҳсуб меёфтанд, оғоз намуданд.

Аз охири солҳои 1970 гурӯҳҳои радикалии исломӣ, ки пинҳонӣ амалиёт мебуданд, тадриҷан дар бунёди умумии сохтмони давлати исломӣ ва хилофати Осиеи Ҷанубу Шарқӣ муттаҳид шуда, дар шаклҳои мухталиф дар атрофи «Ҷамоаи исломия» гирд омаданд. Аввалин задухӯрди хунини қувваҳои афзоиандаи ҳаракати исломӣҳои тундгаро ҳодисаҳои фоҷиабори соли 1984 дар бандари Танжун Приок-и Чакарта ба вуқӯ пайваст. Дар он ҷо дар байни ҳаводорони исломи тундгаро ва қувваҳои мусаллаҳи зиёди ҳукумати задухӯрди хуни ба амал омад. Дар натиҷа пешвоёни тундгаро Абдулло Сунҳор ва Абубакр Башир аз хавфи зиндонӣ гардидан ба Малайзия фирор намуданд. Дар Малайзия низ ба ҷалби ҷавонон (ба монанди Индонезия ҷавонон аз оилаҳои бенаво) оғоз карда, сабӣ менамуданд, ки ҳаракати худро аз ҳисоби ташкил намудани гурӯҳҳои мусаллаҳ пурқувват намоянд. Баъдан онҳо марҳала ба марҳала ба Афғонистон сарбоз фиристода, дар он ҷо дар лагерҳои махсус таълими ҳарбӣ гирифта, заминаи ташкилоти низомӣ-ҷангиро дар чорҷӯбаи «Ҷамоаи исломия» бунёдгузори намуданд. Зимнан, маълум аст, ки ҷамъоварӣ ва маблағгузори сарбозон ва ба Афғонистон фиристодани онҳо аз ҷониби «Лигаи ҷаҳонии ислом»-и Арабистони Саудӣ, ки бо номи «Робита» маъруф аст, маблағгузори карда мешуд. Ҷамаи сарбозони истихдомшуда дар Пешовари Покистон тавассути «маркази хизматрасонӣ» ба Афғонистон фиристода мешуданд. Ин марказро Абдуллоҳ Аъзам, ки дар замонаш ўро Усома бин Лодан назарияпардозии «Ал-Қоида» таъин карда буд, роҳбарӣ менамуд [12, с. 65].

Сохтори «Ҷамоаи исломия» бо чунин тарз ташкил шуда аст: шахси олимақоми он амир ба ҳисоб мерафт, ки ин мақомро то замони вафоташ Абдулло Сунҳор ба ўҳда дошт. Дигар бунёдгузори «Ҷамоаи исломия» Абубакр Башир, аз рӯи баъзе сарчашмаҳо аз соли 1999 то соли 2002, яъне то зиндонӣ шуданаш вазифаи амириро иҷро намудааст. Баъди ӯ амир Абу Зучаноҳ таъин мегардад ва ба ном ин мақомро иҷро менамуд [5]. Аммо, яқинан, ин нуктаи назар дуруст

нест, чунки маҳз роҳбарони чор шӯрои зери назорати амиро танҳо худи Абубакр Башир таъин менамуд: Шӯрои роҳбарӣ, Шӯрои корҳои дин, Шӯрои олии илоҳиёт ва Шӯрои интиҳоботӣ. Дар навбати худ, тамоми минтақаи ОҚШ вобаста ба таъиноти вазифавишон ба чор маъмурият (округ) тақсим мешуд. Қисмати аввал, Сингапур ва Малайзия буданд, ки воситаҳои молии фаъолияти «Ҷамоаи исломия»-ро таъмин мекарданд. Округи дуюм, қисмати зиёди Индонезияро дар бар гирифта, фазое барои пеш бурдани чиҳод муайян гардида буд. Округи сеюм, ҷазираҳои Минданао, Сабоҳ ва Сулавеси барои истиҳдом ва тайёр намудани муҷоҳидон муайян шуда буд. Округи чорум, қаламрави Австралия ва Папуа таъиноти амалиётҳои молино тичоратӣ доштанд [12, с. 66].

Муттаҳидшавии гурӯҳҳои парокандаи исломӣ дар ибтидои солҳои 1980 дар ташкилоти «Ҷамоаи исломия», роҳбарӣ ва назорати ягона ба гурӯҳҳои тундгарои исломиро дар ОҚШ нерӯ бахшид ва имкониятҳои навро фароҳам овард. Ин албатта, дар замони андак ба вуқӯ наомадааст, чунки ҳодисаҳои Афғонистон солҳои зиёд диққат ва нерӯи исломии Осиёи Ҷанубу Шарқиро ба худ ҷалб карда буд. Танҳо замоне ки «собикадорони Афғонистон» ба ватан баргаштанд, қувваи худро барои муборизаҳо дар ОҚШ сафарбар карда тавонистанд. Ба саҳнаи сиёсӣ баромадани «Ҷамоаи исломия»-и нав дар Осиёи Ҷанубу Шарқӣ бо ташкили таркиши мудҳише дар ҷазираи Бали дар соли 2002 «муаррифӣ» карда шуд. Баъди ин дар августи соли 2003 таркиши нав дар меҳмонхонаи «Мариот» дар Ҷакарта садо дод, ки шумораи зиёди қурбонихоро ба бор овард. Илова бар ин дар соли 2003 «Ҷамоаи исломия» қариб ки ташкилоти террористии рақами яки сайёра эътироф мешуд. Ҳамон вақт тавассути қувваҳои таъиноти махсуси Таиланд ва ИМА ҳангоми гузаронидани саммити АТЭС дар Бангкок кӯшиши ҷанговарони ин ташкилот барои таркондани бомбаи химиявӣ ошкор карда шуд. Мувофиқи изҳороти сарвазирӣ ҳамонвақтаи Таиланд Таксин Чиннават ҳадафи ҳучуми террористон дар рӯзҳои воҳӯрии байналмилалӣ таркондани сафоратхонаҳои ИМА, Британияи Кабир, Исроил, Австралия, Сингапур ва мақсади асосии террористон куштани президенти ҳамонвақтаи ИМА Ҷорҷ Буш ба ҳисоб мерафт. Ба сифати ашён хом гӯё радиоактив сезий-137 аз Руссия ба ОҚШ овардари метаркониданд [10].

Баъди ифшои нақшаҳои саркардаҳои «Ҷамоаи исломия» - куштани пешвоёни ҷаҳон, аз ҷумла президенти Амрико, дар тамоми кишварҳои, ки мавҷудияти ташкилотҳои пинҳонии он таҳмин карда мешуд, шикори ҳақиқии аъзоёни «Ҷамоаи исломия» оғоз ёфт. Яке аз пешвоёни ин ташкилот дар ибтидои соли 2005 дар Филиппин бо гумони даст доштан дар силсилаамалҳои террористӣ дар Манила ва тайёр кардани амалиётҳои нав дастгир шуд. Пас аз бозпурсии ҳадамоти ҷосусии Филиппин маълум шуд, ки дар ҷануби кишвар 30 нафар аъзоёни «Ҷамоаи исломия» амалиётҳои инфичориро анҷом медиҳанд. Илова бар ин, муайян намуданд, ки ҳамаи онҳо бо ташкилотҳои исломии зиддидавлатӣ, пеш аз ҳама бо гурӯҳи «Абусайёф» ҳамкории зич доранд. Муқаррар шуд, ки «Ҷамоаи исломия» дар тамоми инфичорҳои калони солҳои охири Филиппин бевосита даст доштааст [11].

Усулҳои корбарии террористони «Ҷамоаи исломия» комилан мисли ҳамсафони онҳо аз ташкилоти террористии «Ал-Қоида» мебошад, ки барои ҷалби ҷанговарони интиҳорӣ маблағҳои махсус ҷудо мекарданд. Чунин тарзи мубориза барои кишварҳои Осиёи Ҷанубу Шарқӣ то замони охир хос набуд. Дар ин тарзи мубориза танҳо «Ҷамоаи исломия» пешгом буд, чунки он дар татбиқи нақшаҳои худ усулҳои самаранокро истифода менамуданд. Эътироф намудан лозим аст, ки ҳукумати кишварҳои Осиёи Ҷанубу Шарқӣ, мисли ҷомеаи ҷаҳонӣ то ҳол роҳи усулҳои босамари мубориза бо ин шакли терроризмро наёфтаанд. Ташкилотҳои террористӣ ба сифати муборизаи асосӣ, ки боиси афзоиши бесарусомонӣ ва сардаргумӣ дар ҷаҳон ва пеш аз ҳама дар минтақаҳои калидии он мегардад ва кишварҳои зиёдеро таҳдид мекунад ва ҷаҳонро ба ин ё он андоза ба самти бесуботӣ мебарад аз худкушҳо ва куштори оммавӣ истифода мебаранд.

Ҳангоми тавсифи сохтори дохилии «Ҷамоаи исломия» гуфтан мумкин аст, ки он пеш аз ҳама ташкилоти террористии низомист, ки сохтори силсилавии мураккабро доро мебошад ва аз бригада то взвод тобеи роҳбари ташкилот буда, дар шароити саҳт пинҳонӣ амалиёт мебарад. Зимнан, бозпурсии дастгиршудагон аз ҷониби кормандони ҳифзи тартиботи дохилии кишварҳои ОҚШ нишон медиҳад, ки аъзоёни фармондеҳии марказӣ ва кумондонҳои қисмҳои нисбати роҳбари ташкилот салоҳияту ҳуқуқҳои бештар доранд. Дар мавриди қабули қарорҳои бурдани амалиётҳои тактикӣ ва стратегӣ кумондонҳои тамоми сатҳҳо ба дараҷабандии расмӣ маҳдуд нашуда, аз рӯи шароит метавонанд худашон қарори дахлдор қабул кунанд ё амалиётро бе алоқа бо роҳбарияти марказ мустақилона гузаронанд.

Қисми зарбазанандаи ташкилоти террористии «Ҷамоаи исломия» отряди махсуси «Лашкари Кос» мебошад. Дар бораи мавҷудияти он танҳо августи соли 2003 дар инфичори меҳмонхонаи «Мариот»-и Ҷакарта, ҳангоме ки ҷанговари инфичорӣ худро тарконд, маълумот пайдо карданд. Ин ҷузъи ташкилот бениҳоят маҳфӣ аст. Аз рӯи маълумотҳои пароканда ба ҳайати он дигар

намуди ҷанговарони маргталаб низ дохил мешаванд. Истиҳдоми чунин ҷанговарон ба салоҳияти қумондонҳои махсуси санчида, ки дар Афғонистон омӯзиш дидаанд, гузошта мешавад. Навдаъватшудагон асосан аз ноҳияҳои мавриди низоъу муноқишаҳо қарор додашуда гирифта мешаванд, чунки ҷангҳои доимӣ ба тарзи ҳаёт ва назароти онҳо таъсири сахт гузоштааст. Бисёри онҳо аз хешу ақрабо ва наздикони худ дар натиҷаи амалиётҳои ҷангӣ ё бархӯрдҳои мазҳабӣ маҳрум шудаанд ва барои интиқом ситондан аз душман омодаанд. Пеш аз амалиётҳои террористӣ онҳоро ба мактабҳои махсус мефиристанд ва дар давоми ду моҳ онҳо таълим мегиранд. Зимнан, на ҳар як номзади интихобшуда ба имтиҳони сахт мувоҷеҳ мешавад. Дар нақши террористи худкуш ё ҷавонони мутаассиб, ё ба синни балоғатрасидагони ташнаи интиқом ва тарбиягирифта баргузида мешаванд, ки барои такмили далоили хеш ба тайёрии кам эҳтиёҷ доранд. Ба воситаи таълимоти равонии махсус, аз ҷумла воситаҳои наркотикӣ ва психотропӣ дар ин одамон ҳисси интиқому нафрат ба бераҳмиҳои содир намудаи душманон зиёд карда мешавад. Ба онҳо талқин карда мешавад, ки дар пуштибонии душманон «кофирон» пинҳон шуда, орзуи нест кардани мусулмонро доранд ё режими мавҷуда аз ҷониби кофирон идора мешавад. Дар чунин шароите, ки бар зидди Исломи дар миқёси ҷаҳон ҷанги тоталӣ бурда мешавад, тамоми кор мувофиқи ақидаи ин устодон раво аст. Ин таблиғоти оддӣ дар шароитҳои воқеии муборизаи пинҳонӣ натиҷаҳои дилхоҳ медиҳад. Ҳамон тавре ки бозпурсии ҷанговарони «Ҷамоаи исломия» нишон медиҳанд, аксари онҳо худро муборизони зидди шарру бадӣ ҳисобида, ба Ғарб имкон доданӣ нестанд, ки уммати мусулмонро кушта, кишварҳои мусулмоннишинро ба мустамликаҳои нав табдил диҳанд. Дар ҷодаи ҷанги террористӣ бо амри дил иқдом намуда, аксари онҳо иброз медоранд, ки дар ин ҷиҳоди муқаддас дар орзуи шаҳодатанд [2].

Эътирофи ин нукта ҷои аст, ки стереотипи таркиби иҷтимоии гурӯҳҳои террористии анъанавӣ, ки гӯё аъзоёни он аз табақаи нодору бенаво бошанд, қобили қабул нест. Он гунае ки ҳуччатҳои политсиаи Индонезия шаҳодат медиҳанд, намояндагони табақаҳои поёнӣ дар ташкилотҳои террористӣ зиёданд. Аммо иттиҳоди исломии радикал ихтилотеро дар бар мегирад, ки дар он одамони қишрҳои гуногуни иҷтимоӣ дар зери идеологияи ягона бо ҳам муттаҳид шудаанд. Одамони таълимоти хоса дошта маъмулан ашхосеанд, ки мутаассибии мазҳабии онҳо то ба ҳадди азхудгузаштагии комил расидааст. Дар ин ҳусус, қисман таҳлилҳои мақоми иҷтимоии террористони худкуш, ки зери парчами «Ал-Қоида» табоҳкорӣ кардаанд, шаҳодат медиҳанд. Дар бисёр маврид ин ашхос одамони соҳиби маълумоти олий, донандаи забонҳои хориҷӣ ва бо фарҳанги ғарб ошно мебошанд.

Таъкид кардани ин нукта ҷои аст, ки роҳбарияти «Ҷамоаи исломия», мувофиқи ҳуччатҳои мавҷудаи политсиа, асосан аз соҳибмаълумотҳои табақаи миёнаи аҳолианд, ки дар байни табақаҳои аҳолии камбағал дар интиҳобот дастгирии лозима наёфтаанд. Рушди авзои сиёсӣ дар Индонезия гувоҳи он аст, ки радикалҳои исломӣ имконияти ҷиддии муваффақияти электоралӣ надоранд. Чи хеле ки қайд карда будем, онҳо заминаи иҷтимоӣ низ надоранд. Дар ин росто шарқшиноси рус Г.И. Чуфрин чунин мегӯяд: «Талаботи бунёди давлати исломӣ, ки аз доираҳои мусулмонони муътақид маншаъ мегирад, аз ҷониби аҳоли пуштибонии кофӣ намеёбад ва ҳизбҳои исломӣ, ки ҳамеша дорои неруи бузурганд, то ҳол имкон наёфтаанд, ки тамоюли чамъият ва рафти ҳодисаҳоро дар Индонезия ба манфиати хеш равона намоянд [13, с. 35].

Ҷаъолии экстремистҳоро сатҳи пасти пуштибонии иҷтимоӣ поин намебарад, чунки онҳо нисбат ба душманонашон устуворӣ ва иттиҳоди мустақамтар доранд. Онҳо кӯшиш мекунанд, ки ба мусулмонони оддӣ ва ташкилотҳои миллӣ ва исломии мустақил, ки тамоюли радикалӣ доранд, таъсиру нуфуз дошта бошанд. Намояндагони ин ташкилотҳо аксаран дар лагерҳои «Ҷамоаи исломия» таълим гирифтаанд. Ҷаъолияти якҷоя на танҳо дар ягонагии идеологӣ ва шароитҳои ягонаи тайёр намудани ҷанговарон, инчунин дар асоси робитаи хешу таборӣ низ асос ёфтааст. Маҳз аз ҳамин сабаб гурӯҳҳои исломӣ системаи мураккабро мемонанд, ки бо муносибатҳои хешу таборӣ, аъзоёни оила ҷалб гардида, онҳоро шабеҳи як қбилаи бузург кардааст [4].

Мувофиқи гуфтаҳои мутахассисон доир ба ташкилотҳои террористии ОҶШ, ҳангоми баҳо додан ба ҷаъолияти «Ҷамоаи исломия» ба нақши занҳо дар ташкилотҳои террористии ОҶШ баҳои сазовор дода намешавад, ҳол он ки занҳо дар конгломерати ин ташкилотҳо нақши пайваस्तкунандаро мебозанд. Дар бисёр ҳолатҳо роҳбарони қисмҳои болоии «Ҷамоаи исломия» робитаро тавассути муносибатҳои хешовандӣ ба роҳ монда, дар ин кор хоҳарон ва дигар ақрабони хешро истифода мебаранд.

Ба ғайр аз хешу ақрабони худ пешвоёни «Ҷамоаи исломия» ба амалиётҳои террористӣ ғоратгарону ҷинояткорони ашаддиро низ ба кор мегиранд. Махсусан ин кор дар ҷазираҳои Молук дар Амбон ва дар Сулавеси, ки дар он ҷо ихтилофоти мазҳабӣ ва этникӣ шиддатнок буда, дар шароити ҷанги шаҳрвандии дарозмуддат одамоне ёфт мешаванд, ки худро ба бераҳмӣ, ғоратгарӣ ва қатли одамон доғдору табоҳ кардаанд. Аз ҷониби ҳукуматдорон онҳоро зиндону

чазои сахт таҳдид мекунад ва дар чунин вазъият онҳо ба чизи дигаре умедвор нестанд. Истифодаи унсурҳои ҷинойткориро ҷангҷӯёни «Ҷамоаи исломия», бешубҳа аз «Ал-Қоида» омӯхтаанд, ки ин ташкилот аз ин унсурҳо дар муборизааш бар зидди артиши Амрико ва ҳукумати дастнишондааш дар Ироқ ва дигар кишварҳо истифода бурдаанд.

Дар баробари унсурҳои ҷиной «Ҷамоаи исломия» дар муборизаи хеш гурӯҳҳои низомии исломии тундгароро ба амалиёт сафарбар менамоянд ва инҳо гурӯҳҳоеро мемонанд, ки дар онҳо аз хусусиятҳои бандаҳои ҷиной ва шӯришгарон сифатҳои дида мешавад ва онҳо фаъолияти сиёсиро бо дуздӣ ғоратгарӣ ва таҳдиднамоӣ омезиши медиҳанд. Қувваҳои мусаллаҳи Индонезия дар замонаш гурӯҳҳои террористии исломиро таълим ва маблағ дода, дар баъзе амалиётҳои нимҳарбӣ истифода менамуданд. Масалан, гурӯҳи ҳарбии «Сарбозони муҷоҳид» сарбозонашро аз мардони бекори шаҳрҳо ҷамъоварӣ карда, ба оилаҳои ҳангоми хизмат моҳона дода мешуд. Ин бандаҳо ҳангоми куштори оммавии коммунистҳо дар солҳои 1965-1966 ва ба муқобили озодихоҳони Тимори Шимоли дар солҳои 1990-ум истифода бурда шудаанд.

Фаъолияти «Ҷамоаи исломия» аз қаламрави Индонезия берун ҳам меравад. Соли 1995 Абдулло Сунҳор урдугӯҳи тайёр намудани ҷанговаронро аз Афғонистон ба ҷануби Филиппин, ба ноҳияҳои, ки таҳти назорати ҷанговарони Фронти озодихоҳи исломии Моро (Moro Islamic Liberation Front) буданд наздик ба минтақаи амалиёт меоварад. Зоҳиран, онҳоро орзуи бунёди хилофат ба ин иқдом водор намуда буд. Ғайр аз ин, дар Индонезия пойгоҳҳои ҳама дар зер хавфи нобуд шудан буданд. Дар соли 1995 ҳукумати душмани ашаддӣ мусулмонони ифротӣ генерал Суҳарто, ки ҳама ба онҳо дар мубориза буд поён пазируфт.

Баъди сукути ин режим урдугӯҳи нави «Ҷамоаи исломия» дар заминаи пойгоҳи амалкунанда дар ҷануби Филиппин (дар ҷазираи Минданао) ба пойгоҳи Фронти озодихоҳи исломии Моро кӯчонида шуд. Ҳамкории ҷанговарони филиппинӣ ва индонезӣ ба туфайли ба «Ҷамоаи исломия» пайвастанӣ роҳбари мусулмонони ҷудоихоҳи Моро - Саломат Қосим ба вуқӯ пайваст ва Фронти озодихоҳи исломии Моро амалан як шӯбаи «Ҷамоаи исломия» гардид. Мувофиқи маълумоти политсиаи Филиппин, чи хеле ки дар боло зикр карда будем, дар солҳои охир беш аз 30 нафар аъзоёни «Ҷамоаи исломия» дар Филиппин ҳама ба қорҳои инфиродӣ машғул буданд ва онҳо дар ин ҷо бо қувваҳои зиддиҳукумати, пеш аз ҳама бо гурӯҳи террористии «Абусайёф», ки барои ҷудоии ноҳияҳои ҷанубии Минданао аз Филиппин мубориза мебард, алоқаи зич барқарор менамоянд. Назарияпардозони «Ҷамоаи исломия» дар байни шӯришгарон оиди ҳамроҳ намудани ҷануби Филиппин ба «хилофати исломии нав» қорҳои ташкилӣ ва таблиғотӣ мебаранд. Маълумотҳои ба даст омадаанд, ки дар бисёр амалиётҳои террористии солҳои охир дар Филиппин «Ҷамоаи исломия» ширкат намудааст [11].

Масъалаи иртиботи «Ҷамоаи исломия» бо «Ал-Қоида» яке аз масъалаҳои мубрами рӯз аст. Солҳои зиёд дар байни муҳаққиқон ақидае роиҷ буд, ки «Ҷамоаи исломия» шӯбаи «Ал-Қоида» ё як қисмати он буда, аз ҷониби Бин Лодан роҳбарӣ мешавад. Рушди ҳодисаҳо дар солҳои охир аз дигар шакли иттиҳоди онҳо гувоҳӣ медиҳанд. «Ҷамоаи исломия» бо «Ал-Қоида» бисёр хусусиятҳои муштарак дорад, ки онҳоро бо ҳам наздик кардааст, аз ҷумла идеологияи «ҷиҳод» ва ҳамкорӣ дурударози роҳбарияти онҳо дар Афғонистон. Роҳбарони «Ҷамоаи исломия» бо Бин Лодан эҳтироми хоса дошта, тамоми аҳкомишро риоя менамоянд. Масалан, онҳо изҳор доштаанд, ки пурра ҷонибдори фатвои соли 1998 дар бораи ҷиҳоди саросарии ҷаҳонӣ ба муқобили кофирон мебошанд. Барои ин ва дигар қорҳои онҳо ҳама аз ҷониби «Ал-Қоида» дастгирии бевоситаи молӣ меёбанд [4]. Намунаи ҳамкорӣ ин ду ташкилот изҳороти Абубақр Башир аст: «Ман мутааллиқ ба «Ал-Қоида» нестам, лекин ба муборизаи Усома бин Лодан эҳтироми беандоза дорам, чунки ӯ шарафу номуси мусулмонони тамоми ҷаҳонро боло мебарад» [6].

Ин чиз ҷолиби диққат аст, ки фаъолиятҳои террористӣ дар ОҚШ ва роҳбарони он дар зер нуфузи Ал-Қоида ва «Маҷлиси шӯро»-и он мебошанд. «Маҷлиси шӯро» манбаъ ва сарчашмаи асосии воситаҳои пулию молӣ мебошад. Дар бораи қудрату нуфузи «Ал-Қоида» дар ОҚШ ҳакин гувоҳ басанда аст, ки бо даъвати он якҷанд гурӯҳҳои террористӣ манфиатҳои маҳдуди миллию мазҳабияшонро як сӯ гузошта, дар иттиҳоди «Anti-American Terrorist Soldiers» муттаҳид шудаанд, то ки ба муқобили ИМА дар Афғонистон мубориза баранд. Маҳз робитаю муносибати террористони ОҚШ бо «Ал-Қоида» ба онҳо имкон медиҳад, ки худро як ҷузъи ҷабҳае эҳсос кунанд, ки «муборизаи таърихӣ» мебаранд ва мақсаду дурнамояшон дар оянда густариши сарҳадҳои нуфузи Ислом дар ҷаҳон мебошад. Дар навбати худ, «Ал-Қоида» гурӯҳҳои Абусайёф, Фронти исломии озодбахши Моро дар Филиппин ва шӯбаҳои «Ҷамоаи исломия»-ро дар Индонезия ва дигар кишварҳои ОҚШ бо яроқу аслиҳа таъмин менамояд [3, с. 48].

Роҷеъ ба он ки тундгароёни исломии минтақа дар фаъолияти хеш беш аз пеш бо шабақаҳои террористии байналхалқӣ алоқаманд мешаванд ва дар муборизаҳои ҳамаҷониба усулҳои такмилёфтаре

истифода мебаранд, бархӯрдашон дар ОҚШ ба ҳодисаҳои Сурия, Ироқ ва Афғонистон гувоҳ буда метавонанд. Пешвоёни мусулмонони ростгарои Малайзия дар рӯзи аввали амалиётҳои ҷангӣ мусулмонони тамоми ҷаҳонро ба ҷиҳод алайҳи ИМА ва Британияи Кабир даъват намудаанд, ки бешубҳа дар ин кор нақши созмони террористии Ал-Қоида бузург аст.

Робита бо «Ал-Қоида» фаъолияти гурӯҳҳои «Ҷамоаи исломия»-ро нисбат ба дигар гурӯҳҳои хавфноктар мекунад, зеро амалиётҳои низомӣ ба корпоратсияҳои ҷиноии байналмилалӣ, ки шаклҳои муборизаи мусаллаҳонаро истифода мебаранд, бештар наздикӣ дорад. Ба ин кор инчунин речаи рафтуо ба Малайзия мусоидат менамояд, масалан, барои шаҳрвандони кишварҳои исломӣ раводид талаб карда намешавад, дар Филиппин назорати муҳоҷират дар сатҳи паст қарор дорад. Таиланд қонуни аввалини «шустани пулҳои чиркин»-ро танҳо дар соли 1999, Филиппин бошад дар соли 2001, Индонезия бошад дар соли 2004 бо дастгирии Бонки рушди Осиё оғоз намудаанд.

Дар айни замон, имрӯз ақидае ҳам вучуд дорад, ки «Ҷамоаи исломия» тобеи «Ал-Қоида» набуда, худ вазифаҳои стратегӣ муайян дошта, дар қабули қарорҳо мустақил ва воситаҳои молии хешро дорост. Чи хеле ки рӯзномаи англисии «Таймс» хабар медиҳад, саркардаҳои «Ҷамоаи исломия», мустақилияти хешро таъкид карда, эътироф кардаанд, ки ташкилоташон аввалин амалиётҳои 50 сол муқаддам - дар он ҳангом, ки ҷаҳон номи Бин Лоданро нашенда буд, ба амал овардаанд. Онҳо, инчунин эътироф мекунад, ки «Ал-Қоида» қорҳои онҳоро дар созмони гурӯҳҳои террористӣ нусхабардорӣ карда, таҷрибаи собиқадорони «Ҷамоаи исломия»-ро, ки дар муборизаи зидди таҷовузи шӯравӣ дар Афғонистон истифода мебуд истифода намудаанд [7].

Зарурате ба миён меояд, ки ба мавҷудият ва муборизаи «Ҷамоаи исломия» нигоҳи дигар дошта бошем. Ҳақиқатан, ин ташкилот дар «рӯйхати сиёҳи» расмии СММ ҳамчун «созмони террористӣ» қайд шудааст. Бар замми ин, Гурӯҳи бӯхронии байналмилалӣ (International Crisis Group), ки ба номи «Ҷамоаи исломия» парвандаи махсусе таҳия намудааст ва муҳтавоашро қисман дар боло овардем, ташкилоти боэътибори мебошад, ки ба он пешвоёни сиёсӣ як қатор давлатҳо, аз ҷумла президентҳо, роҳбарони ҳукумат ва вазирони қорҳои хориҷӣ дохил мебошанд.

Ба ҳар ҳол дар Индонезия, дар Осиёи Ҷанубу Шарқӣ ва дар тамоми арсаи байналмилалӣ, зоҳиран саволи риторикӣ саро медиҳад: «Ҷамоаи исломия» ба манфиати кӣ қор мекунад? Ба таври дигар гӯем, оё фақат мубориза барои «Исломи ноб», ҳуқуқи шаръӣ ва хилофати ҷаҳонӣ илҳомбаши фаъолиятҳои террористии онҳост? Оё онҳо бо амалу кирдорҳои, ки дар боло зикр кардем, мақсадҳои дигаре низ доранд? Охир, аён аст, ки ба ҳабскуниҳо, эътирофот ва ҷараёнҳои судии овоздор нигоҳ накарда, то ҳол риштаҳо, фишангҳо ва қувваҳои ҳаракатдиҳандаи шабақаҳои террористии ОҚШ дар паси пардаҳо ноаён мондаанд. Ҳамин чиз низ хоси онҳост, ки террористони ба гуноҳ муттаҳамшуда дар суд беҳаёна ва густоҳона рафтор намуда, суханони таҳқиромез мегӯянд ва хотираи қурбониёни амалиётҳои онҳоро таҳқир мекунад. Бунёдгузор ва яке аз пешвоёни асосии «Ҷамоаи исломия», ки дар ин ҷо бисёр зикраш намудем, Абубақр Башир дар баёноташ, ба далелҳои муътамад нигоҳ накарда, ҳатто изҳор медорад, ки мавҷудияти «Ҷамоаи исломия» як фасона асту халос.

Дар ин маврид беихтиёр ба чунин андеша меравӣ, кӣ манфиатдори чунин ташкилот аст ва кадом қувваҳои сиёсӣ ба таври пинҳонӣ дар пуштибонии террористони мутаассиб қарор доранд? Ҳангоме ки ба ин масъала амиқан нигоҳ мекунад, аён мешавад, ки «бозингарони ин майдон» кам нестанд ва баъзеи онҳо аз мақсади ташкили давлатҳои исломӣ дар ин минтақа фарсахҳо дуранд. Барои онҳо мавҷудияти ташкилоти фаъоли террористӣ дар минтақа зарур аст. Ин барои ислоҳи вазъ ва ҷобачогузори қувваҳои имкон дода, ба доираҳои муайян имкон медиҳад, ки шароитро ба манфиати хеш тағйир диҳанд. Ошқор намудани тарафҳои манфиатдор яке аз роҳҳои ҷустуҷӯи ҳақиқат аст.

Мантиқан аён аст, ки барои барқарор намудани давлати исломӣ дар минтақа, исломиён ба дастгирии васеи ҷомеа манфиатдоранд, аммо терроризм ҳамчун василаи ягона ба ин мақсад расидан, ҳадди ақал аз лиҳози идеологӣ онҳоро ба шикаст мувҷоҳ намудааст, масалан таркиш дар Балии Индонезия, ки шумораи зиёди ҳаёти одамонро аз байн бурд, афкори ҷомеаи Индонезия ва ҷаҳонро дигар кард. Аксарияти аҳолии Индонезия, ки мусулмонони муътадил ҳастанд ин таркиш онҳоро бетаъсир намонд ва баъзе муҳаққиқон чунин меҳисобанд, ки он ба обрӯву нуфузи ҳизбҳои исломӣ дар интиҳоботҳои парлумонии солҳои минбаъда таъсири манфӣ расонидааст.

Агар ташаббусқорони ин иқдоми террористӣ бо ин таркиш мақсади «гарм» қордани вазъият дар кишвар, минтақа ва ҳатто берун аз онро медошанд, ин гапи дигар будд. Дар ин сурат мақсади гузошташон, бешубҳа ҳал шуда буд, чунки ин амалиёти террористӣ бисёриҳоро, аз ҷумла исломиёни ОҚШ-ро, ки нияти беэътибор қордани ҳукуматҳои кишварҳои минтақа ва ноором қордани вазъ дар кишвар, бедор қордани тамоюлҳои зиддиғарбӣ ва зиддиамриқиро

доштан, бетараф нагузошт. Бо ин амали худ онҳо, аз рӯи гуфтаи Абубакр Башир, ба сокинони кишварҳои ОҚШ фаҳмонданӣ буданд, ки «илҳомдихандагон»- и ин амал қувваҳои махсуси ИМА ва Исроил буда, маҳз ҳаминҳо душманони мардуми ОҚШ мебошанд. Зимнан, баъди таркиши харобиовари соли 2002 дар қазираи Бали пешвои «Ҷамоаи исломия» изҳор дошт, ки ин таркишҳо барои Вашингтон дар доғдор намудани чехраи Исломи - ҳамчун дини ҷангҷӯ ва барои бадном кардани мусулмонону Исломи ва «барангехтани ҷангҳои байнимазҳабӣ» лозим буданд. Ҳақиқатан, аввалин пурсишҳои гузаронидаи ширкати британиягии Би-Би-Си баъд аз таркишҳо нишон доданд, ки аз се ду ҳиссаи индонезиягӣ бар ин ақидаанд, ки барои Индонезия хавфи Амрико аз «Ал-Қоида» дида бештар аст [8, с. 5].

Ҳамин чиз аҷиб аст, ки баъди таркишҳои исломиҳои радикал бо ҳар роҳу восита саъй мекарданд, ки мумайзони (эксперт) хоричиро таҳдид карда, ба рафти тафтишот ҳалал ворид намоянд. «Ҷамоаи исломия» таҳдид менамуд, ки агар ҳукумати кишвар ба ҳабси исломиҳо оғоз кунад, бар зидди он «чиҳод» оғоз хоҳад шуд.

Назари дигаре низ мавҷуд аст, ки таркишҳои дар Индонезия рухдода ҳақиқатан кори дасти исломиҳо мебошанд, зеро радикалҳо тавассути зурӣ тавачҷуи мусулмононро, ки гӯё ба хоҳири манфиатҳои онҳо бо кофирон мубориза мебаранд, ҷалб карданӣ мешаванд. Таркишҳо ва террорҳои инфиродӣ бояд баёнгари иқтидори радикалҳо бошанд ва дар навбати худ, арзиши онҳоро дар муборизаҳои сиёсии дохилӣ гаронтар намоянд. Илова бар ин, зурӣ ҳамчун як воситаи сафарбаркунии ҷонибдорон аз тарафи гурӯҳҳои гуногуни радикалӣ кайҳо таҷриба карда шудааст. Ин ба ақидаи бисёр мутахассисон, ба он вобастагӣ дорад, ки радикализи исломӣ авҷи маъруфияташро сипарӣ намуда, хешро аз лиҳози идеологӣ мусаллаҳ медонад ва дар амалиётҳо аз қатъитарин чораҳо парҳез намекунад.

Маълум аст, ки баракси Исломи замони муқаддам ё «Исломи ноб», ки барои истиқрори он радикалҳо саъю талошдоранд, ин хилофатсозони нав ба одамони ғайри мусулмон ва мусулмонони дигар мазҳабҳо муносибати ғайриинсонӣ ва ваҳшониятро раво медоранд, ки терроризми рӯйрофт аст. Исломи ибтидоӣ бо таҳаммулгароии диниаш (махсусан, бо ду шохаи дини иброҳимӣ - яҳудӣ ва насронӣ) ва бо мусулмонкунии нарми хеш бо сокинони қаламравҳои ба хилофат ҳамроҳкардааш фарқ мекард. Аз ин бармеояд, ки исломиҳои ОҚШ на бо сухан, балки дар амал он «Исломи ноб»-ро, ки иддао доранд, худ инкор мекунанд. Илова бар ин, дар Осиёи Ҷанубу Шарқӣ бошад террор боварии доираҳои исломиро нисбати онҳо коста ва онҳоро аз пуштибонӣ ва дастгирии оммавии мардум маҳрум намудааст.

Азбаски террористон ба объектҳои ҳарбӣ ва сиёсӣ бевосита ҳамла карда наметавонанд, зарбаҳои онро ба аҳолии мулкӣ равона мекунанд. Ин ҳадаф ба ғайр аз нишонрасияш босамар низ мебошад. Бесарусомонӣ ва пешгӯинашавандагии зарбаҳо бисӣ изтиробӣ умумӣ мешавад. Дилхоҳ одам дар дилхоҳ макон ва замони ҳадафи террори онҳо мегардад. Таҳдид ва хавфу хатар оромию суботи зиндагии мардуми кишварро барҳам мезанад. Чи хеле ки мутахассиси исломшинос Р.Г. Ланда қайд мекунад: «муборизаи беқоида, берун аз ахлоқу усулҳо ва оғӣ аз вичдон кори ҳаққу мубориз ва беҳтарин ормонҳоро (идеал), ки худ майл бар он доранд, бадному доғдор менамояд» [9, с. 262].

Маълум аст, ки барои ҳаросафкании оммавӣ, бунёд намудани бесарусомонӣ ва тарс, пеш аз ҳама аъзоёни «Ал-Қоида», ки дар ОҚШ маскан гузидаанд, манфиатдор мебошанд. Намояндагони созмони зиддииттилооти Индонезия далелҳои роҳ ёфтани агентҳои ин шабакаи байналхалқии террористиро ба қазира эътироф мекунанд. На ҳамаи онҳо ба рӯйхати роҳбарони «Ҷамоаи исломӣ» дохил мешаванд. Як қисми аъзоёни «Ал-Қоида» дар ОҚШ мустақилона фаъолият мебаранд. Аз рӯи маълумотҳои ҳадамоти махсуси Индонезия ба ҷанговарони «Ал-Қоида» муяссар шудааст, ки дар галаҷазира сохтори хешро бунёд намуда, бо як қатор гурӯҳҳои индонезӣ, робита барқарор намоянд. Мумайзон чунин ҳам меҳисобанд, ки худии географияи Индонезия ҳамчун кишвари қазиравӣ ба «Ал-Қоида» имкон додааст, ки дасти касифашро ба Индонезия дароз карда, қаламравашро чун майдони транзитӣ ё мисли пойгоҳи ниғаҳдорӣ ва омода кардани террористҳо истифода намояд. Аз ин рӯ андеша ва пешниҳоди баъзе сиёсатшиносон ҳақ аст, ки мувофиқи он «Ҷамоаи исломия» на ташкилоти мустақил ё иттифоқчии «Ал-Қоида», балки ҳамчун як ҷузъи он аст, ки дар ОҚШ мустақар гашта, барои амалиётҳои террористӣ аз исломиёни маҳаллӣ истифода мебарад.

Ин ҳам аён аст, ки амалҳои террористӣ ба манфиатҳои баъзе ҳарбиёни радикалии индонезӣ ҷавобгӯ мебошанд, ки замони Суҳарторо, замонеро, ки артиш дар сари қудрат буд, хуб дар ёд доранд. Амалҳои экстремистон қадру қимати ҳарбиҳоро, ҳамчун қудрати ягонае, ки индонезиҳоро аз хавфи терроризм ҳимоя карда метавонад, боло мебарад. Илова бар ин, арзиши онҳо дар арсаи байналхалқӣ, махсусан дар ИМА, баланд мешавад ва амрикоӣҳо генералҳои исломситезро чун иттифоқчии хеш дар мубориза бар зидди терроризм қабул мекунанд. Президенти Индонезия ва сарфармондеҳи қувваҳои мусаллаҳ Сусило Бамбанг Юдхойоно баъди таркишҳои дар қазираи Бали 1 октябри соли 2005 ба муносибати 60-солагии артиши миллӣ

баромад намуда, изҳор дошта буд, ки қувваҳои мусаллаҳ бояд дар муборизаи зидди терроризм дар тамоми қаламрави кишвар иштирок кунанд. Аз рӯи суханони сарвари давлат, дар баробари ҳадамоти махсус ҳарбиён низ вазифадоранд, ки амалҳои террористиро, мисли тарқишхӯе, ки дар Бали рух дода буданд пешгирӣ намоянд [6].

Ҳанӯз дар моҳи майи соли 2005, пеш аз тарқишҳои Бали, вазири мудофияи Индонезия Ювано Сударсоно ҳангоми сафараш ба ИМА изҳор дошта буд: «Аз сабаби камфаъолии ҷомеаи шаҳрвандӣ, ҳарбиён ягона қувваеанд, ки якпорчагии кишварро нигоҳ дошта метавонанд. Индонезияро лозим аст, ки пеш аз сахна тадриҷан рафтани қувваҳои мусаллаҳ ҳукумати шаҳрвандии қавӣ дошта бошад» [6]. Ю. Сударсоно дар чанд даҳсолаи охир аввалин шаҳрванди мулкиест, ки дар мақоми вазири мудофия тарафдори фаъоли нақши сиёсии артиш дар ҷомеа буд.

Гуфтаҳои боло ба хулосае меоранд, ки фаъолияти «Ҷамоаи исломия» на танҳо муборизаи бераҳмонаи радикалҳои исломӣ барои ҳадафҳояшон аст, балки террористону экстремистони «Ҷамоаи исломия» ноҳудогоҳона барои қувваҳои нерумандтари дигар ҳамчун олоте барои бароварда кардани манфиатҳояшон дар замони даркорӣ истифода бурда шаванд. Як чиз аён аст, ки ҳам дар Индонезия, ҳам дар дигар кишварҳои ОҚШ ва ҳам дар тамоми ҷаҳон қувваҳои сиёсие вучуд доранд, ки бо ҳар роҳу восита мақсадҳои сиёсӣ ва робитаю алоқаҳои хешро пинҳон медоранд ва баъди ҳар амалиёти террористии муваффақи ҷанговарони исломӣ таъсиру нуфузашон бештар мешавад.

АДАБИЁТ

- 1 Asia Pacific Report. Sidney. №48. 25.11.2002.
- 2 PIAS Newsletter, Leiden. July, 2003.
- 3 Inside al Qaeda: Global Network of Terror. N.Y.: Columbia University Press, 2002.
- 4 International Crisis Group / Asia report. Jakarta / Brussels. №63. 26.08.2003; №127,24.01.2007.
- 5 The Australian. 17.03.2004.
- 6 The Straits Times. Singapore. 24.01.2002; 16.03.2003; 03.10.2003.
- 7 The Times. 03.10.2005.
- 8 Гушер, А. Что нового в арсенале террористов?: и как успешнее бороться с набирающей силу «чумой XXI века» // Азия и Африка сегодня. - 2006. - № 4. - С. 3-10.
- 9 Ланда Р.Г. Политический ислам: предварительные итоги. М., 2005.
- 10 Независимая газета. 16.06.2003.
- 11 Пульс планеты, 22.03.2005; 27.04.2006.
- 12 Сафин Р.М. «Джамаа исламийя» как организационная структура терроризма в ЮВА // Восток, 2008, №1. С. 63-73.
- 13 Юго-Восточная Азия: параметры безопасности в конце XX столетия. М., 1995.

ДЖАМААТ-И-ИСЛАМИ: ЕЕ ОРГАНИЗАЦИЯ И ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ЮГО-ВОСТОЧНОЙ АЗИИ

Религиозный экстремизм в Юго-Восточной Азии угрожает не только странам с преобладающим мусульманским населением, но и странам с большим немусульманским населением. Сегодня нельзя не признать тот факт, что религиозный экстремизм активизировался в регионе Юго-Восточной Азии.

В данной статье рассматривается деятельность радикальных исламских организаций, в частности Джамаат-и-Ислами, которая легально и нелегально действует в странах Юго-Восточной Азии. «Джамаат-и-Ислами» — крупнейшая и наиболее влиятельная радикальная исламская организация в Юго-Восточной Азии, которая стоит, наравне с организацией «Аль-Джамаат-и-Исламия» Египта. «Джамаат-и-Ислами», как и «Аль-Каида», известна своими зверствами и бесчеловечными действиями не только в ЮВА но и во всем мире.

Лицо Ислам в Юго-Восточной Азии с начала его появления до наших дней было очень сплоченным, прямолинейным и терпимым, а деятельность «Джамаат-и-Ислами» в Юго-Восточной Азии привела к тому, что миролюбивый и терпеливый Ислам повернулся лицом к экстремистскому и террористическому исламу, что сейчас называется исламским радикализмом. В связи с этим изучение данного вопроса является актуальным и своевременным.

Ключевые слова: Юго-Восточная Азия, Ислам, Ислам в Юго-Восточной Азии, «Джамаат-и-Ислами», «Аль-Каида», радикальные религиозные организации, Исламское государство,

создание Исламского государства

JAMAAT-I-ISLAMI: ITS ORGANIZATION AND ACTIVITIES IN SOUTH-EAST ASIA

Religious extremism in Southeast Asia threatens not only Muslim-majority countries, but also countries with large non-Muslim populations. Today it is impossible not to recognize the fact that religious extremism has intensified in the region of Southeast Asia.

This article examines the activities of radical Islamic organizations, in particular Jamaat-e-Islami, which operates legally and illegally in the countries of Southeast Asia. Jamaat-e-Islami is the largest and most influential radical Islamic organization in Southeast Asia, which is on a par with Egypt's Al-Jamaat-e-Islamiyya. Jamaat-i-Islami, like Al-Qaeda, is known for its atrocities and inhumane acts, not only in Southeast Asia, but throughout the world.

The face of Islam in Southeast Asia from the beginning of its appearance to the present day has been very united, straightforward and tolerant, and the activities of Jamaat-e-Islami in Southeast Asia have led to the fact that peace-loving and patient Islam has turned its face towards extremist and terrorist Islam, which is now called Islamic radicalism. In this regard, the study of this issue is relevant and timely.

Keywords: *Southeast Asia, Islam, Islam in Southeast Asia, Jamaat-e-Islami, Al-Qaeda, radical religious organizations, Islamic*

ҶАМОАИ ИСЛОМИЯ: ТАШКИЛ ВА ҶАЪОЛИЯТИ ОН ДАР ОСИЁИ ҶАНУБУ ШАРҚӢ

Экстремизми мазҳабӣ дар Осии Ҷанубу Шарқӣ на танҳо ба кишварҳое, ки аксарияти аҳолии мусалмон доранд, балки ба кишварҳое низ таҳдид мекунад, ки аҳолии зиёди ғайримусалмон доранд. Имрӯз эътироф накардан мумкин нест, ки ифротгарии динӣ дар минтақаи Осии Ҷанубу Шарқӣ авҷ гирифтааст.

Дар ин мақола ҷаъолияти созмонҳои радикалии исломӣ, бахусус Ҷамоаи Исломия, ки дар кишварҳои Осии Ҷанубу Шарқӣ ба таври қонунӣ ва ғайриқонунӣ ҷаъолият мекунанд, баррасӣ мешавад. Ҷамоати Исломи бузургтарин ва бонуфузтарин созмони радикалии исломӣ дар Осии Ҷанубу Шарқӣ буда, дар баробари “Ал-Ҷамоат-ул-Исломи”-и Миср мавқеъ дорад. “Ҷамоаи Исломия” мисли “Ал-Қоида” бо ваҳшоният ва амалҳои ғайриинсонии худ на танҳо дар Осии Ҷанубу Шарқӣ, балки дар тамоми ҷаҳон маъруф аст.

Ҷеҳраи ислом дар Осии Ҷанубу Шарқӣ аз замони пайдоишаш то имрӯз хеле мадуро ва таҳаммулгаро буд ва ҷаъолияти Ҷамоаи Исломия дар Осии Ҷанубу Шарқӣ боис шуд, ки исломи сулҳпарвар ва таҳаммулгаро ба исломи ифротӣ ва террористӣ рӯ ба рӯ шавад, ки ҳоло онро радикализми исломӣ мегӯянд. Аз ин лиҳоз, омӯзиши ин масъала ва роҳҳои пешгирии он дар Осии Ҷанубу Шарқӣ муҳим ва саривақтӣ мебошад.

Калидвожаҳо: Осии Ҷанубу Шарқӣ, Ислом, Ислом дар Осии Ҷанубу Шарқӣ, Ҷамоати Исломия, Ал-Қоида, созмонҳои радикалии динӣ, Давлати исломӣ, таъсиси давлати исломӣ

Сведения об авторе:

Кудратов Комрон Абдунабиевич - кандидат исторических наук, доцент кафедры всеобщей истории Таджикского государственного педагогического университета имени С. Айни. Email: komron.kudratov@gmail.com Тел .: +992 935282862;

About author:

Kudratov Komron Abdunabievich - Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of World History of the Tajik State Pedagogical University named after S. Aini. E-mail: komron.kudratov@gmail.com Tel.: +992 935282862

